

Wetgeving en aansprakelijkheid

06/12/2024 en 12/12/2024

NATEN VAN HEMELRIJCK
TERRA INC.

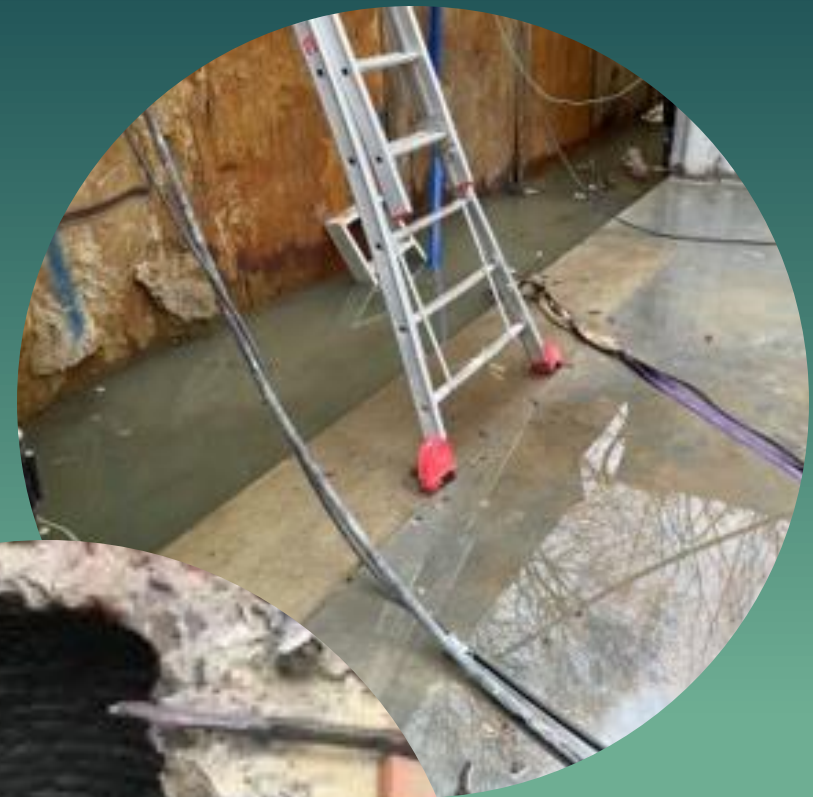

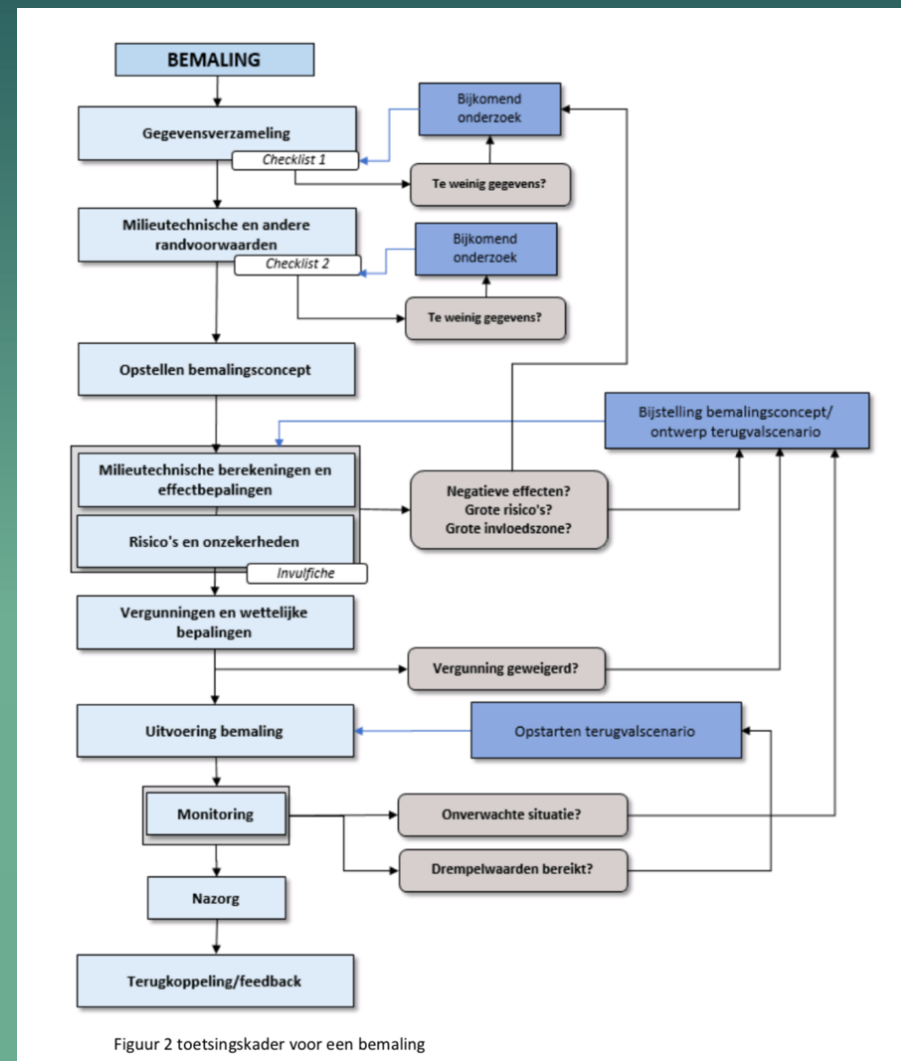
Naten Van Hemelrijck

- Ing. milieukunde, bachelor chemie – milieuzorg, milieucoördinator
- Terra Inc. – expertise, opleiding en innovatie
- Ex-CEO Geovanhecke → Vlarel erkend boorbedrijf (van 2016 tot 2022)
- Stichtend lid BVBB en groep “Geotechnieken”
- Opleidingen
- Lesgever – diverse opleidingen

Wat is bemalen?

- ▶ Grondwater met pomp onder controle houden.

<https://www.vmm.be/water/heffingen/richtlijnen-bemalingen-ter-bescherming-van-het-milieu>

Wetgeving: emis.vito.be

Bestaande wettelijke kader erg complex en feitelijk zeer strikt

Toepassing op bemaling was vrijwel dode letter

Er bestond een 'richtlijn bemalingen' (2009) → WTCB (nu Buildwise)

Vlarel (erkenning boorbedrijven 2013): invoering 5 disciplines

Omgevingsloket: 2018 → eenheidsvergunning

Richtlijnen bemalingen ter bescherming van het milieu 2019 (update 2021)

Code goede praktijk voor debietmeting (2019)

Vlarentrein 2019 → van kracht sinds november 2022: INFORMATIEPLICHT

Grondwatertrein aangekomen! (van kracht in oktober 2024!)

GPS op boorhulpmiddelen uiterlijk 1 januari 2025 2027 "tenzij minister eerder beslist"

Aanpassingen 2024-2025 !!!

- ▶ Verduidelijking verantwoordelijkheden Vlarel erkende bemalers
- ▶ Invoering nieuwe administratieve verplichtingen: debietmeters ingeven in eDOV
- ▶ Verandering in indelingen bemalingen (april 2025)
- ▶ Code van goede praktijk debietmeting → artikel in Vlarem II Artikel 5.53.3.3.

- Nog veel werk naar implementatie!
- Actualisatie richtlijnen bemalingen verwacht
- Ook OVAM werkt aan actualisatie richtlijnen

Niet ingedeelde bemalingen?

► Nieuwe uitzondering bij rubriek 53

artikel 55.6°,b)
(MB)

d. bemaling die technisch noodzakelijk is voor:

- volledige verwezenlijking van werken of de aanleg van nutsvoorzieningen,
- of in het kader van een archeologisch vooronderzoek,

Met:

opgepompt (bruto) debiet $< 1000 \text{ m}^3/\text{d}$

en $< 10.000 \text{ m}^3/\text{j}$

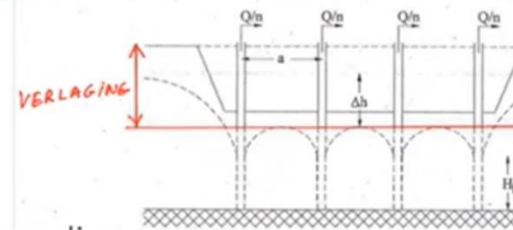
en verlaging van grondwaterpeil $\leq 4\text{m}$ onder mv

en gedurende een periode van maximaal 14 dagen na de opstart van de bemaling.

(= aaneengesloten periode van 14 kalenderdagen)

incl. weer in de ondergrond brengen van bemalingswater,

incl. nuttige gebruik tot $5000 \text{ m}^3/\text{j}$ bemalingswater

Basisregels:

- Elke grondwaterverlaging is ingedeeld volgens klasse – **vanaf voorjaar 2025 niet meer!**
- Indelingscriteria (relatief) eenvoudig
- Vaste procedure via omgevingsloket
- Exploitant en uitvoerende partijen zijn VERPLICHT **melding/vergunning** integrale wetgeving na te leven
 - → Ervaren dit vandaag vaak als meerkost en tijdverlies
 - → Werkelijke impact onvoldoende begrepen!
- Noodzaak voor betere **voorbereiding**
 - → Zekerheid en meer kwaliteit
 - → Realiteitszin?

→ https://www.vmm.be/water/grondwater/lijs_erkende-boorbedrijven_vmm.pdf

Toename druk bij alle actoren:

- Groeiend aantal dossiers omgevingsloket
- Extremen in klimaat
- Demografische veranderingen
- Polarisatie
- Een opbod tussen actoren $\leftarrow \rightarrow$ moeizame vertaling naar praktijk

- ➔ Systeemcrisis: er moet (te) veel veranderen op (te) korte tijd.
- ➔ Niemand lijkt klaar
- ➔ Zeer veel hiaten in regelgeving én structurele aspecten
- ➔ Milieuwetgeving kent geen grijs!

- ➔ Er WAS weinig handhavingscultuur noch structuur...

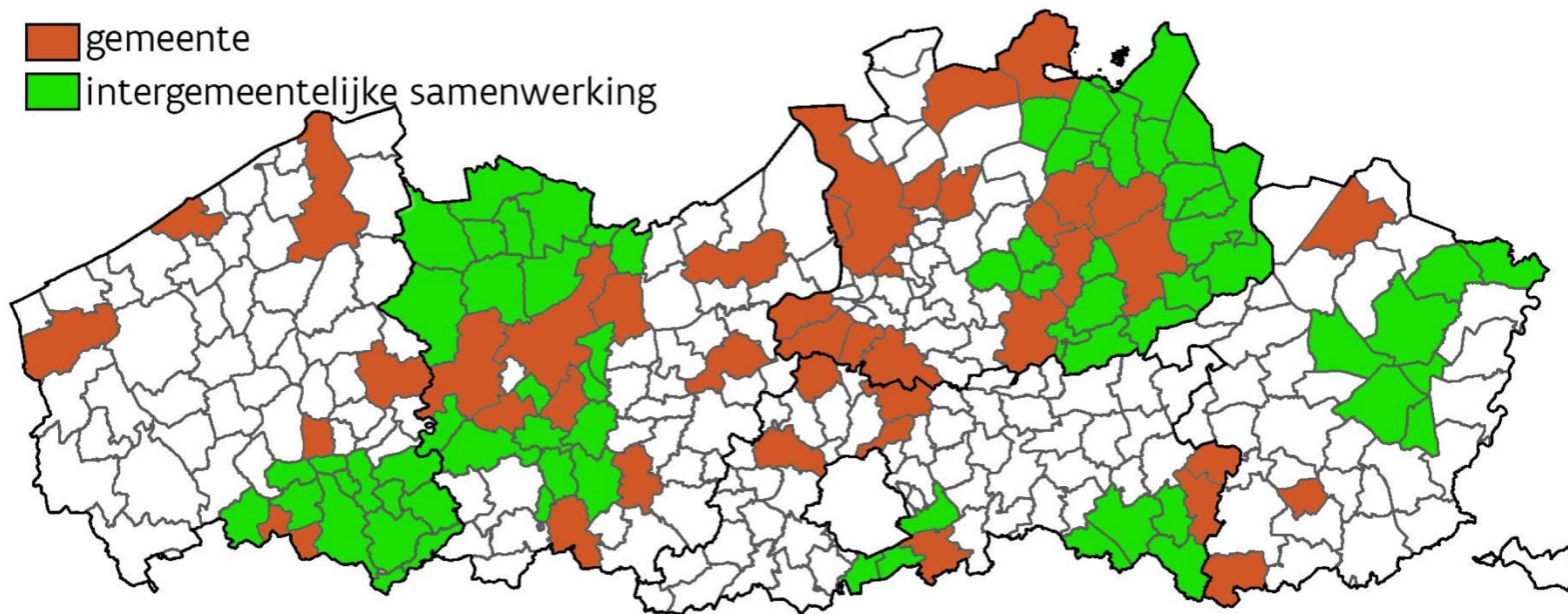
https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2024-12/Pilootprojecten%20Omgevingshandhaving_Presentatie.pdf

Pilootproject omgevingshandhaving 2023-2024

Pilootwerking

Een netwerk dat uitbreidt

- gemeente
- intergemeentelijke samenwerking

Alleen verlaging?

(Lokale) Vernatting!

- Retourbemaling
 - Infiltratie via wadi's
 - Oppervlakte infiltratie en bevoeiing
-
- Wegnemen van drainage en extra infiltratie kan aanleiding geven tot aanzienlijke vernatting!
 - Tijdelijk $\leftarrow \rightarrow$ permanent!

OMGEVINGSVERGUNNING AANVRAGEN

- ~~ALTIJD~~ dossier in omgevingsloket
 - ALTIJD ERKENDE BEMALER (?) en registratie in DOV (?)
- ~~ALTIJD~~ aktename noodzakelijk voor mogelijke uitvoering
- Omschreven uitvoering in de akte MOET gerespecteerd worden
- Niet ingedeelde bemalingen ...

Tijdig beginnen! → Screening? Vergunning? Studie? Nota? Plan?

Vorbereiding

- ~~Vergunning~~ BEMALING → steeds HINDERBEOORDELING

(Uitspraak RVVB 27/10/2022 in kader vergunning)

- Bemalingsscreening/studie = plan van aanpak, geeft een beeld van mogelijke hinder
- Doel: bepalen van werkwijze, melding of vergunning, enz.

Niet enkel bemaling zelf: lozingsplaats en aspecten!

(Kwetsbare) natuur in omgeving?

Welke seizoen- en klimaatomstandigheden?

Hinderbeoordeling

- Termijn, debiet, totaal volume, gewenste verlaging zijn HARDE CIJFERS waarop de indeling wordt bepaald.
- Effectbeoordeling op basis van bemalingsplan is essentieel deel van het aanvraagdossier.
- Klasse indeling bepaald procedure en in zeker zin ook “gewicht” van de beoordeling.

Let op! Basis milieuwetgeving is “voorzorgprincipe” en “principe vervuiler betaald”. Ook in schadedossiers: Bovenmatige Burenhinder.

Er is dus een vorm van **“zorgvuldigheidsplicht”** bij onzekerheden.

Bemalingscategorie

- Klasse 1: meest hinderlijke activiteit.
- Klasse 2: minder hinderlijke activiteit.
- Bovenstaande klassen hebben een vergunningsprocedure:
- 4-6 maanden (zonder voorbereiding!!! = bemalingsstudie, eventuele aanvullende onderzoeken, MER,...)
- Incl. 35 dagen uithangen gele formulier bekendmaking omgevingsvergunning
- Klasse 3: minst hinderlijke activiteit → de melding!
- 20 dagen stilzwijgende aanvaarding OF aktering binnen 20 dagen.
SPOILER: gaat terug naar 30 dagen?
- Exploitatie kan beginnen de dag NA betekening meldingsakte
- Niet ingedeeld? → ...!

Wie is wie – wie doet wat?

○ Rol Uitvoerende partijen:

- De bemaler staat in voor de **plaatsing** van HET MIDDEL voor bekomen van de grondwaterverlaging.
- Strikt binnen vergunning
 - Akte controleren en interpreteren
 - Plan uitvoerbaar?
 - Meerkost en tijdverlies
- Boringen: Enkel door Vlarel conform boorbedrijf – erkenning! (discipline 1)

○ Rol exploitant:

- De exploitant staat in voor de **exploitatie** van HET MIDDEL voor bekomen van de grondwaterverlaging.
- Strikt binnen vergunning
- Opvolging via monitoring → verantwoordelijkheid Exploitant

Erkenningsvoorwaarden boorbedrijven

Erkende boorbedrijven dienen zich te houden aan algemene en bijzondere gebruikseisen die verbonden zijn aan de erkenning.

Deze omvatten (onder meer)

- Verplichting tot volgen opleiding;
- Verplichting om de werken uit te voeren met het meest geschikte materiaal dat in goede staat is;
- Rapportage verplichting;
- Verplichting voorafmelding en werken binnen melding/vergunning
- Werken volgens “codes van goede praktijk”;
- ...
- Recent: ook informatieplicht.
- (Binnenkort) GPS op “boorhulpmiddelen”
- Ingave stand debietmeter via eDOV bij (ver)plaatsing en ophaling

Overtreding kan leiden tot schorsing of verlies van erkenning

Informatieplicht (vanaf 26/11/2022)

- Wijziging in Vlarem: wettelijke verplichting van Erkend boorbedrijf discipline 1
- ➔ “Ten minste over de verplichtingen die verband houden met de geldende milieuvoorwaarden, de heffingsplicht grondwater en de heffingsplicht waterverontreiniging.”

Voor bemalingen betreft het “op zijn minst”:

- Hoofdstuk 4.1 Vlarem II (algemene voorschriften voor ingedeelde inrichtingen)
- Hoofdstuk 5.53 Vlarem II (Winning van grondwater)
- hoofdstuk 2 van titel IV van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid

En verder?

In theorie sterk maar in praktijk chaos!

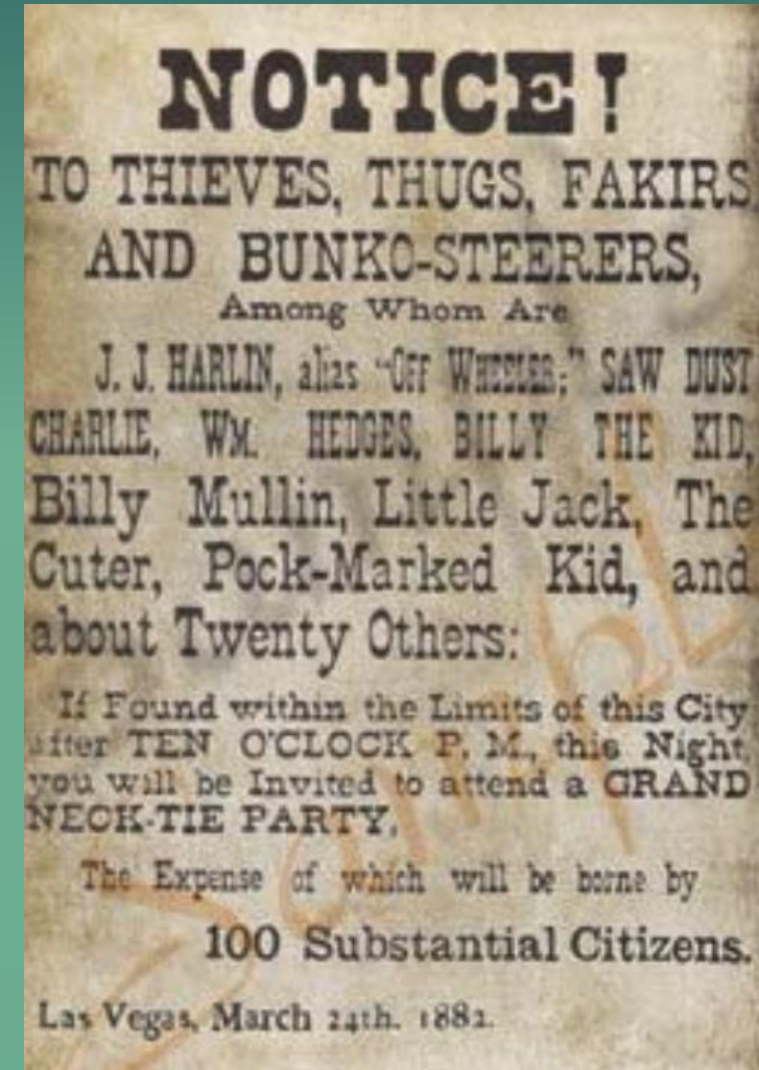
- ~~300~~ 287 steden en gemeenten, zeer veel verschillende diensten en bevoegdheden;
- Verontreiniging: OVAM, PFAS, “grote grondvraag”, “natuurlijk” verhoogde concentraties, ...;
- Een veelheid aan deskundigen maar weinig dekundigheid in de veelheid;
- Wanneer welke deskundigen betrekken?
- Wat bij “kleine” bemalingen?

Opletten voor overregulatie!

- Wildgroei aan reglementen en bijzondere voorwaarden;
- Wetgeving niet sluitend – heel wat hiaten!;
- Indekking door deskundigen;
- Onvoldoende realisme en voeling met praktijk;

- Toename aansprakelijkheden
- Uitval redelijke partijen
- Toename illegaliteit

Verbetering op komst?

- Grondwater in de bouw
(www.grondwaterindebouw.be)
- Compliance promotion (?)
- Pilootproject omgevingshandhaving
- Praktisch bemalen!

Aansprakelijkheden

"Dat zal de rechter in voorkomend geval bepalen..."

- Geen evidente materie en niet zwart-wit
- Kan lang aanslepen
- Vaststelling op terrein of administratief (minimaal 5 jaar)
- Negatieve reclame
- Impact op erkenning aannemingsbedrijf/Vlarel erkenning boorbedrijf
- Persoonlijke aansprakelijkheid
- Bestuurlijke boete – onderzoeks- en herstelkosten – effectieve straf – strafblad!

Vergeet ook schade (met fout of foutloos), burenhinder en verzekering niet!

Milieuhandhaving

- Wetgevend kader
 - Decreet algemene bepalingen milieubeleid van 5 april 1995 (DABM)
 - Besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (VLAREM II)
 - Milieuhandhavingsbesluit (12 december 2008)
- Milieu-inbreuk vs milieumisdrijf
- Bestuurlijke handhaving vs strafrechtelijke handhaving
- “Zachte” handhaving
- Toezichthouders

- Algemene milieuwetgeving

- ▶ **Milieu-inbreuk**: Een gedraging, in strijd met een milieuvoorschrift dat wordt gehandhaafd met toepassing van deze titel. Bvb. Schending van administratieve verplichting
- ▶ **Milieumisdrijf**: Een gedraging, in strijd met een milieuvoorschrift dat wordt gehandhaafd met toepassing van deze titel, waarop een straf is gesteld overeenkomstig de bepalingen van deze titel
 - ▶ Zware aansprakelijkheid + strafrechtelijke vervolging
 - ▶ Oppassen voor nalatigheid!

Bvb. Overtredingen mbt vergunningen, veroorzaken of verspreiden van vervuiling, illegale lozing, etc.

<https://omgeving.vlaanderen.be/hulpmiddelen-toezicht-en-handhaving-grondwater>

"Zachte" handhaving

Raadgeving

*"Als toezichthouders vaststellen dat een milieu-inbreuk of een milieumisdrijf dreigt op te treden, kunnen zij **alle raadgevingen** geven die zij nuttig achten om dat **te voorkomen**."*

Aanmaning

*"Als toezichthouders bij de uitoefening van hun toezichtopdracht een milieu-inbreuk of een milieumisdrijf vaststellen, kunnen zij de vermoedelijke overtreder en eventuele andere betrokkenen **aanmanen** om de nodige maatregelen te nemen om deze milieu-inbreuk of dat milieumisdrijf te beëindigen, de gevolgen ervan geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken of een herhaling ervan te voorkomen."*

Proces Verbaal?

► Altijd **milieumisdrijf**

- Steeds mogelijke milieu- of gezondheidsschade
- Schending verplichting vergunning = altijd milieumisdrijf
- Rubriek 53 niet in lijst in bijlagen Milieuhandhavingsbesluit

“Elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending van de door deze titel gehandhaafde milieuvoorschriften is strafbaar met een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met een geldboete van 100 euro tot 250.000 euro of met een van die straffen”

➔ Naar Procureur

Indien geen strafrechtelijke behandeling volgt bestuurlijke handhaving

[omgevingshandhavingsplan 2022-2023](#)

Geldboete

Kan oplopen tot 2.000.000 EUR

Ernst? (Fraude is verzwarende omstandigheid)

Frequentie?

Omstandigheden?

- verzachtende? Bvb. U nam reeds actie
- verzwarende? Bvb. U werkt niet mee of tracht te misleiden
- financiële draagkracht of redelijke termijn

Te vermeerderen

- Eventuele expertisekosten die de gewestelijke entiteit heeft moeten maken
- Voordeelontneming: geldbedrag ter waarde van het brutovermogensvoordeel
- Verjaringstermijnen van toepassing

Bestuurlijke maatregel

- Stakingsbevel: stopzetting
 - Regularisatiebevel: overtreding beëindigen, gevolgen ongedaan maken en herhaling voorkomen
 - Bestuursdwang: regularisatiebevel op initiatief van de overheid (bvb. verzegeling of verwijdering)
-
- Dwangsommen mogelijk
 - Bij Vlarel erkend boorbedrijf: risico op verlies erkenning
 - Ook erkenning der aannemers kan ingetrokken worden

Wie is wie in dit verhaal?

30

- “Wie is het”
- Spelregels: richtlijnen bemalingen
- Bij twijfel: integrale Vlaamse (milieu)wetgeving
- Medespelers in je team: bouwheer, architect, studiebureau(s), aanbestedend orgaan, bemaler, ...
- Doen ook mee: juridisch adviseur, verzekering, advocaat, rechter, bezorgde buur, ...
- LET OP: je mag zelf bepalen wie optreedt als **EXPLOITANT!**
- Doe je mee?

En voor verzekering?

31

- Zorgvuldig bemalen op basis van vooronderzoek en monitoring
 - Beperkt risico's,
 - Helpt zorgvuldigheid aantonen
 - Verkleint aansprakelijkheden
 - Vergroot verdedigingsopties bij expertise
-
- Vergeet Klip-Klim, valrisico en risico's werfstroom en bemaling niet!

• onder
12/14

Hoe?

32

Screening reële risico's en akte

- Tools: DOV en websites
- REALISTISCH (termijn, debiet, invloed)
- Bij vermoeden onderschatting: NIET STARTEN
- ▶ Werkende debietmeter
- ▶ Peilbuizen en staalname
- ▶ Monitoring = logboek
- Bij overschrijdingen: ACTIES!
- Opleiding/advies

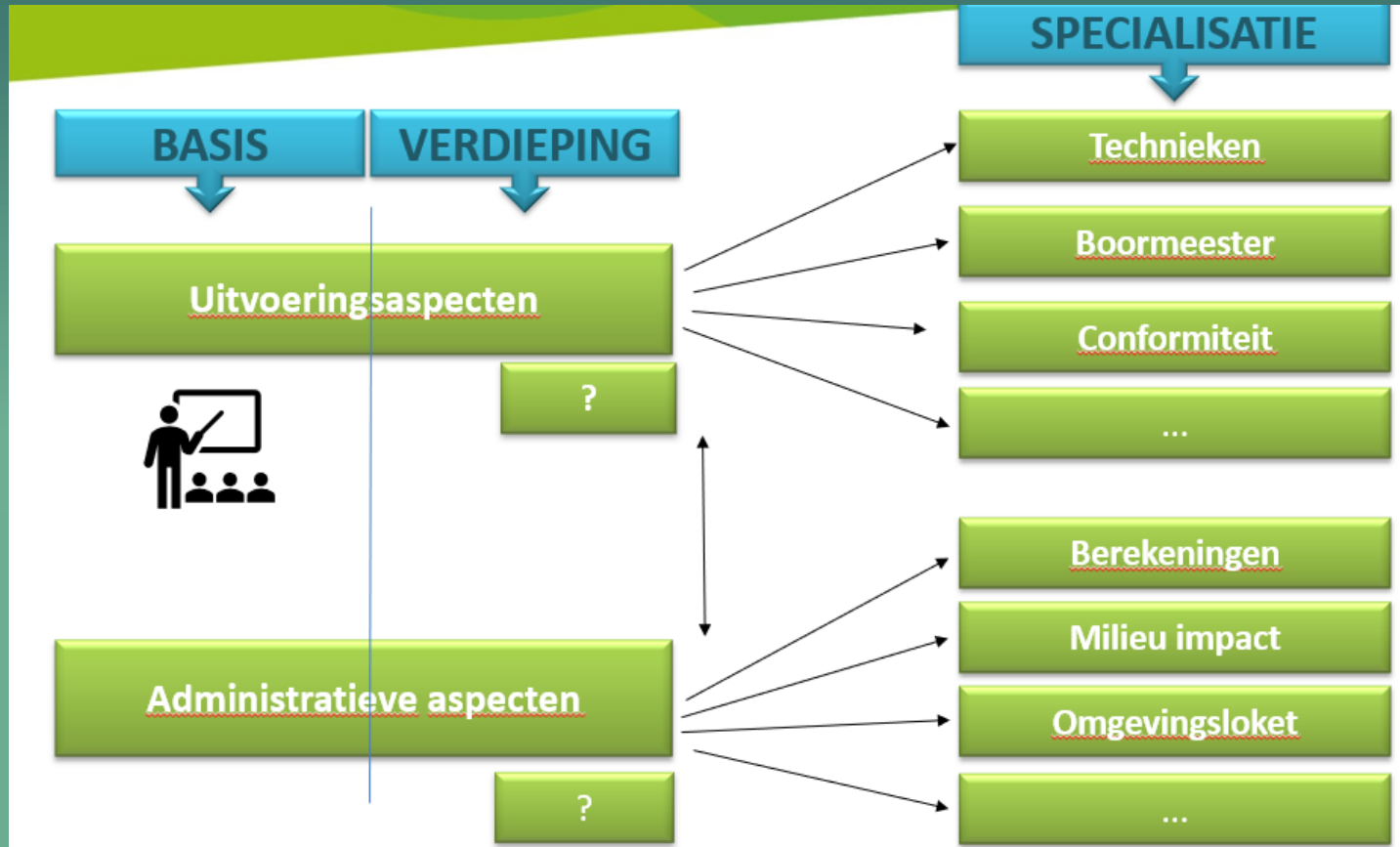
- Nog heel veel ontwikkeling te verwachten

- Essentie is:

- Tijdige voorbereiding;
- gezond verstand;
- Juiste deskundigheid bij beoordeling;
- Monitoring en bijsturing;
- “Praktisch bemalen”.

Grootste uitdaging is actuele chaos en snelheid waarmee deelinzichten met beste bedoelingen kafka vergroten.

Het programma “praktisch bemalen” :

→ verdieping/specialisatie “Praktisch Bemalen voor (boom)deskundigen” ?

Bemaling is teamwork!

Partners?
Bouwheer
Architect/ontwerper
Studiebureau bemalingsstudie
Erkend Bemaler
Erkend Bodemsaneringsdeskundige
Grondwerker
Algemeen Aannemer
Stabiliteitsingenieur
Aannemer funderingstechniek en beschoeiing
Boomspecialist
Overheid

Wie doet mee?

Partners?	Kleine/eenvoudige bemaling	<-->	Grote/complexe bemaling
Bouwheer	ALTIJD		ALTIJD
Architect			
Studiebureau bemalingsstudie			ALTIJD
Erkend Bemaler	ALTIJD		ALTIJD
Erkend Bodemsaneringsdeskundige			
Grondwerker			
Algemeen Aannemer			
Stabiliteitsingenieur			
Aannemer funderingstechniek en beschoeiing			
Boomspecialist			
Overheid	ALTIJD		ALTIJD

Grondwaterpositief handelen

Niet iedereen is specialist

Compliance promotion in actie in jouw projecten!

- Basisregels respecteren
- Monitoring!
- Oppompen en afvoeren grondwater beperken
- Specialisten betrekken waar nodig
- Preventief handelen en communiceren

Vragen en bespreking
over dit deel

Naten.vh@terra-inc.be

